

Twee pijlers voor cliëntenraden

Martin Schuurman

Column verschenen in *Zorg Samen*, tijdschrift van de SIG, nummer 17 (februari 2006), pag. 4-5.

Kort geleden kwam de begeleidingscommissie bijeen van onderzoek dat door mij wordt uitgevoerd. In die commissie zit ook iemand met een verstandelijke beperking. Tijdens de bijeenkomst viel deze persoon kort na het begin helemaal stil en nam niet meer deel aan het gesprek. Ik voelde me er na afloop nogal vervelend over en besprak dit de volgende dag met de vergadervoorzitter. We realiseerden ons dat de bijeenkomst voor dit commissielid veel te moeilijk was geweest en we naar hem behoorlijk in gebreke waren gebleven; een voorgesprek houden, tijdens de bijeenkomst in ons taalgebruik rekening met hem houden, na afloop even napraten, we hadden het niet gedaan. Het gevolg was niet alleen dat we ons rot voelden (hij ook, zoals bleek toen we hierover contact met hem opnamen), maar ook dat we een kans hadden laten lopen om gebruik te maken van zijn bijzondere inhoudelijke deskundigheid. We hebben de zaak later met hem ingehaald.

Bejegening en inhoud, dat zijn de twee pijlers van medezeggenschap. En ze zijn alle twee nodig, bij slechts één pijler stort de boel in elkaar. Ga maar na, een goede bejegening zonder de ander echt te laten deelnemen aan de inhoud is als een lege huls, die ander is dan niet meer dan franje. Het omgekeerde - een slechte bejegening terwijl je een inhoudelijke bijdrage verlangt - is zo mogelijk nog pijnlijker. Het voorbeeld van mijn commissievergadering laat zien dat er dan een soort verdwijntruc plaatsvindt: je maakt de ander in zijn aanwezigheid geheel onzichtbaar. En blijft zelf met lege handen achter.

De benadering van die pijlers is, denk ik, ook goed toepasbaar op cliëntenraden. Een respectvolle bejegening is hier bijvoorbeeld het zorgen voor een gelijkwaardige omgang, geven van toegankelijke informatie over agendapunten, aanpassen van tempo, bieden van benodigde externe ondersteuning. De inhoud betreft het hele spectrum van onderwerpen waarover een cliëntenraad advies wordt gevraagd of uit zichzelf advies geeft. Over tal van onderwerpen, zoals begroting, jaarrekening en statutenwijzigingen, is de organisatie zelfs wettelijk verplicht om de cliëntenraad te benaderen. Persoonlijk vind ik dat wel wat bevoogdend. Want als de cliënten in die raad liever niet een jaarrekening of begroting willen beoordelen, bijvoorbeeld omdat ze dat te moeilijke materie vinden en liever hun energie steken in zorginhoudelijke onderwerpen, moet je hen daartoe dan dwingen? Ik vind van niet. Je loopt dan levensgroot het gevaar om als het ware van de andere kant - je wilt een sterkere inhoudelijke bijdrage van de ander dan hij wil geven - evenzeer in die 'franje' situatie terecht te komen.

Wat mij betreft kunnen mensen met een verstandelijke beperking in een cliëntenraad, mits goed geïnformeerd en integer benaderd, heel goed zelf uitmaken waar ze advies over willen geven. Wet of geen wet.

Dat de cliëntenraad zelf kan bepalen waar zij wel of niet medezeggenschap in wil hebben, dát is pas medezeggenschap. En de organisatie die daar een vuist voor maakt, gedraagt zich respectvol, daar is geen twijfel over mogelijk.

Martin Schuurman